

ČASOVĚ-TEMATICKÝ PLÁN A VÝSTUPY RVP ZV

NÁVRH ČASOVĚ-TEMATICKÉHO PLÁNU

Měsíc (hodinová dotace)	Tematický celek	Počet hodin	
ZÁŘÍ (7)	Příroda a její zákonitosti	1	
	POZNÁVÁME VESMÍR A ZEMI		
	Když se dívám na oblohu ve dne	2	
	Když se dívám na oblohu v noci	2	
	Sluneční soustava	2	
ŘÍJEN (8 + 1)	Rok na Zemi	2	
	Pohybujeme se po Zemi	2	
	Opakování tématu Poznáváme vesmír a Zemi	1	
	ZKOUMÁME HORNINY A MINERÁLY		
	Země pod povrchem i na povrchu	2	
	Hory a horniny	2	
LISTOPAD (7 + 1)	Minerály kolem nás	2	
	Půda a její vznik	2	
	Minerální látky v živých organismech	1	
	Opakování tématu Zkoumáme minerály a horniny	1	
	ZKOUMÁME VODU		
	Když se řekne voda	2	
PROSINEC (5)	Voda a její vlastnosti	2	
	Měříme objem nejen vody	2	
	Moře a oceány jako životní prostředí	1	
LEDEN (7 + 1)	Voda v životě člověka	1	
	Opakování tématu Zkoumáme vodu	1	
	POZORUJEME PODNEBÍ A POČASÍ		
	Podnebí na Zemi	2	
	Počasí a jeho zaznamenávání	2	
	Rozmanitost podnebí v Česku	2	
ÚNOR (5 + 1)	Rostliny a živočichové v zimě	2	
	Nebezpečné počasí	2	
	Opakování tématu Pozorujeme podnebí a počasí	1	
	PŘÍRODA, KTEROU U NÁS NEMÁME		
	Příroda pokaždé jiná	1	
BŘEZEN (5 + 1)	Tundra – krajina za polárním kruhem	3*	
	Lesy a stepi mírného podnebného pásma		
	Keřovité porosty subtropů		
	Horké pouště		
	Travnaté pláně tropů – savany a pampy		
	Tropické deštné lesy		
	Rostliny a živočichové světa v Česku		2
	Opakování tématu Příroda, kterou u nás nemáme		1
DUBEN (7 + 1)	POZNÁVÁME ŽIVÉ ORGANISMY		
	Živý, nebo neživý?	1	
	Rostliny – zelené organismy naší planety	2	
	Živočichové – organismy v neustálém pohybu	2	
	Houby – organismy nejen našich lesů	1	
	Všechny organismy jsou důležité	1	
	Opakování tématu Poznáváme živé organismy	1	

Měsíc (hodinová dotace)	Tematický celek	Počet hodin
KVĚTEN (8)	POZNÁVÁME PŘÍRODU KOLEM NÁS	
	Společenstva přírody	1
	Proměny přírody	2
	Společenstvo lesa	2**
	Společenstvo louky	2**
	Společenstvo potoka a řeky	1**
ČERVEN (3 + 1)	Chráníme přírodu v naší obci a okolí	2
	Chráníme přírodu Česka	1
	Opakování tématu Poznáváme přírodu kolem nás	1

* Doporučujeme realizovat jako tříhodinovou projektovou výuku.

** Doporučujeme využití větší časové dotace a propojení či práce s učebnicí výukou v terénu, například jako součást školního výletu či školy v přírodě. Možné je také využití vzdělávací nabídky některého z center environmentální výchovy k realizaci témat zaměřených na poznávání konkrétních biotopů.

KONCEPCE UČEBNIC ČLOVĚK A JEHO SVĚT

UČEBNICOVÁ ŘADA

Ucelenou řadu učebnic pro vzdělávací oblast Člověk a jeho svět tvoří tři učebnice Prvouky pro 1.–3. ročník ZŠ a na ně navazují dvě, resp. čtyři učebnice Příroda a Společnost pro 4. a 5. ročník.

Učebnice Příroda 4 a 5 obsahuje přírodovědné učivo. Učebnice Společnost 4 a 5 zahrnuje učivo historické, geografické a společenskovedné.

Koncepce celé řady je zpracována v souladu s cíli vzdělávání stanovenými školským zákonem a s očekávanými výstupy formulovanými v RVP pro 1. stupeň základního vzdělávání.

Mezi hlavní cíle celé řady patří zaměření na dovednosti žáků, poznávání skrze konkrétní zkušenost (badatelský přístup) a propojenost učiva. Chceme cíleně podporovat žákovské kompetence k učení.

UČEBNICE SPOLEČNOST

Učivo je v obou učebnicích (pro 4. a 5. ročník) rozděleno na samostatnou část geografickou a historickou. Řazení těchto bloků (viz schéma) je koncipováno tak, aby bylo možné vhodně propojovat učivo přírody (viz učebnice Příroda 4, 5) a geografie. Současně geografický úvod ve 4. ročníku poskytuje platformu pro práci s historickými mapami.

4. ROČNÍK	
GEOGRAFIE	HISTORIE

5. ROČNÍK	
HISTORIE	GEOGRAFIE

UČEBNICE PŘÍRODA

Učebnice Příroda 4 se zaměřuje na poznávání neživé a živé přírody, seznamuje žáky se základními pojmy a přírodními jevy. Učebnice Příroda 5 seznamuje žáky s problematikou lidského těla a zdraví, a to jak z pohledu poznání jednotlivých částí a funkce orgánových soustav, ale také chováním vedoucím k upevnění a ochraně svého zdravotního stavu v souladu s aktuálním poznáním, které je dále rozvíjeno skrze problematiku využívání živé a neživé přírody člověkem a s tím související změny v krajině.

ÚKOL Z REGIONU

Zájem žáků o místní realie je podporován zařazením úkolů z regionu. K tomuto účelu se učebnicí prolínají úkoly v podbarveném rámečku. Pokud je úkol určen pro terénní výuku, je označen specifickou ikonou .

UŽ VÍM...

V závěru každé kapitoly si žák pokládá dvě otázky: *Co už vím o ...?* a *Co z toho je důležité pro můj život?* Cílem první otázky je sebereflexe žáka, co vše si z učiva zapamatoval. Z této rekapitulace vyvozuje vlastní sebehodnocení. Druhá otázka ho vede k propojení nových informací s jeho životní zkušeností a uvědomění, proč se to či ono učí.

UČEBNICE PŘÍRODA 4

Učebnice Příroda 4 začíná pohledem na Zemi jako jednu ze součástí vesmíru a celá první část učebnice se zabývá poznáváním neživých částí přírody, které podmiňují přírodu živou. Právě proto se již do kapitol o neživé přírodě dostávají ke slovu témata, která žáky na tuto vzájemnou propojenost upozorňují. Druhá část učebnice vede žáky k poznávání přírody živé. Nejprve se zde objevuje nástin biomů cizích, aby pak v jarních měsících mohli žáci aktivně poznávat probouzející se přírodu, a to jak jednotlivé skupiny organismů, tak celá společenstva.

OČEKÁVANÉ VÝSTUPY

- Žák objevuje a zjišťuje propojenost prvků živé a neživé přírody, princip rovnováhy přírody a nachází souvislosti mezi konečným vzhledem přírody a činností člověka.
- Žák vysvětlí na základě elementárních poznatků o Zemi jako součásti vesmíru souvislost s rozdělením času a střídáním ročních období.
- Žák zkoumá základní společenstva ve vybraných lokalitách regionů, zdůvodní podstatné vzájemné vztahy mezi organismy a nachází shody a rozdíly v přizpůsobení organismů prostředí.
- Žák zhodnotí některé konkrétní činnosti člověka v přírodě a rozlišuje aktivity, které mohou prostředí i zdraví člověka podporovat nebo poškozovat.
- Žák porovnává na základě pozorování základní projevy života na konkrétních organismech, prakticky třídí organismy do známých skupin, využívá k tomu i jednoduché klíče a atlasy.
- Žák stručně charakterizuje specifické přírodní jevy a z nich vyplývající rizika vzniku mimořádných událostí; v modelové situaci prokáže schopnost se účinně chránit.
- Žák založí jednoduchý pokus, naplánuje a zdůvodní postup, vyhodnotí a vysvětlí výsledky pokusu.
- Žák rozlišuje mezi náčrty, plány a základními typy map; vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách a sídlištích lidí na mapách naší republiky, Evropy a polokouli.
- Žák vyhledá typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam z hlediska přírodního, historického, politického, správního a vlastnického.
- Žák zprostředkuje ostatním zkušenosti, zážitky a zajímavosti z vlastních cest a porovná způsob života a přírodu v naší vlasti i v jiných zemích.
- Žák pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy.
- Žák uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích simulujících mimořádné události; vnímá dopravní situaci, správně ji vyhodnotí a vyvodí odpovídající závěry pro své chování jako chodce a cyklista.

DALŠÍ SOUČÁSTI SADY

PRACOVNÍ SEŠIT

Pracovní sešit kopíruje témata učebnice a jejich řazení. Je koncipován tak, že se ve většině případů ke každému tématu v učebnici váže jedna strana úkolů v pracovním sešitu.

Řešení úkolů z pracovního sešitu je součástí příručky, viz s. 122.

V zápatí každé strany pracovního sešitu se nachází číselný kód, který je cestou na **bezplatný portál Škola s nadhledem**. Zde si může žák dále procvičovat učivo, tentokrát prostřednictvím zábavných interaktivních cvičení. Ke kódu se vždy vážou cvičení ke konkrétnímu tématu včetně jejich vyhodnocení a správného řešení.

ELEKTRONICKÁ UČEBNICE VE FORMÁTU FLEXIBOOKS

V elektronické verzi učebnice najdete celý obsah tištěné učebnice obohacený o další multimediální a interaktivní materiál. Současně zde najdete odkazy na interaktivní cvičení.

MULTIMEDIÁLNÍ KNIHOVNA FRED

Multimediální knihovna Fred je určena učitelům. V případě potřeby je možné zde získat další materiály pro výuku. Na některé z těchto materiálů odkazujeme přímo v textu této příručky učitele.

PORTÁL ŠKOLA S NADHLEDEM

Portál škola s nadhledem je primárně určen žákovi. Ve škole i doma si může zdarma procvičovat učivo zábavnou interaktivní formou. Všechna cvičení jsou navázána přímo na probíraná témata. Podle nich si žák rychle vyfiltruje konkrétní cvičení. Vše najdete na www.skolasnadhledem.cz.

PRŮVODCE UČEBNICÍ

Učebnice Příroda 4 je rozdělena do 7 hlavních témat (kapitol). Každé téma je dále členěno na několik podtémat. Úvodní lekce se zaměřuje na uvědomění si počáteční dispozice žáků, tedy toho, co již o tématu vědí, jak mu rozumí. Naopak poslední část je věnována aplikaci nově nabytých poznatků v běžném životě.

- Každé téma je uvedeno **zeleným motivačním textem**. Krátce shrnuje fakta, která by už žáci měli o tématu znát.
- Následují **učební úlohy v podobě pokynů či otázek**, které vedou žáky k hledání odpovědí na základě práce s obrázky a mapkami, k vyhledávání informací v učebnici nebo v jiných zdrojích, k manipulaci s přírodninami, vzájemné diskusi a podobně. Ke shrnutí či kontrole správnosti vlastních závěrů jsou určeny **texty mezi jednotlivými úlohami**.
- **Boční lišta** obsahuje vysvětlení některých rozšiřujících a mezipředmětových pojmů (šedý podklad), zadání dalších rozšiřujících úkolů jako jsou pozorování, pokusy, vyhledávání příkladů ve svém regionu... (zelený podklad).
- Na závěr každé podkapitoly je zařazeno několik **otázek ke shrnutí učiva**. Představují požadovanou úroveň výstupů z učiva dané podkapitoly, to, co by měli zvládnout všichni žáci.
- **Otázky k sebereflexi** (oranžový podklad) vedou žáky k zamyšlení nad vlastním pokrokem v učení a využitelnosti nových poznatků v běžném životě.